

Nr. 8. Juli 2002

Ny næstformand

Høringssager - Institut for Kriminalvidenskabelige undersøgelser - Netværk til beskyttelse af fremtrædende personer

68. Vejledning i udførelse af straffesager i Højesteret
69. Beviser - Politirapporter - Påtale
70. Aktindsigt - Forholdet til fremmede magter - Påtale til anklagemyndigheden - Menneskerettigheder
71. Skældsord mod politiet - Frifindelse på grund af manglende hjemmel til politiforretningen
72. Vold mod politiet - Ubertigtet politiforretning - Betinget straf
73. Erstatning for isolationsfængsling - Psykiske skader - Mentalundersøgelse
74. Røveri - Ung alder - Kombinationsdom - Socialpædagogisk behandling
75. Samfundstjeneste - Vold

Konference om Advokater & Demokrati

Overgreb mod børn - Kursus i klinisk retsmedicin

LANDSFORENINGEN AF BESKIKKEDE ADVOKATER

Ny næstformand og lokalmøder

Landsforeningens bestyrelse:

Niels Forsby
formand, København

Michael Abel
Holbæk

Mogens Juhl
Odense

Steen Bech
næstformand, København

Karen Marie Dyekjær
Esbjerg

Hans Kjellund
Århus

Mona Martens
Aalborg

Sven-Erik Poulsen
København

Ansvarshavende redaktør:

Elsebeth Rasmussen

Oplagstal: **1100**

Formandens adresse:

Nansensgade 45 A, 1366 København K

Telefon 33 36 90 10
Fax 33 93 66 81

Ved bestyrelsesmødet den 7/6 2002 valgtes *Steen Bech* som næstformand. Blandt emnerne i øvrigt på mødet var planlægning af efterårets lokalmøder med medlemmerne i Jylland, nærmere betegnet Esbjerg den 8/10, Århus den 19/11 og Ålborg den 26/11, alle om eftermiddagen. Sæt kryds i kalenderen, men der kommer særskilt indkaldelse ud med anvisning på tid, sted og tilmelding.

Sager for Højesteret

Inden Thomas Rørdam blev dommer, deltog han som advokat og formand for foreningen i møder med Højesteret og Rigsadvokaten om straffesagers førelse for Højesteret. Det er der kommet en vejledning ud af, som gengives i nærværende hæfte. Vejledningen bliver også offentliggjort i "Advokaten". Rigsadvokaten har ønsket, at offentliggørelsen fandt sted hurtigst muligt, således at vejledningen kan anvendes allerede i forbindelse med de straffesager, der er berammet til domsforhandling i Højesteret i august måned.

Sommerlekture

For dem, der foretrækker lettere lekture i sommervarmen, er der et lille EU-indslag side 212-213 i nærværende hæfte.

God sommer.

Justitsministeriet
Civil- og Politiafdelingen
Det Internationale Kontor

Østergade 16
23. marts 2005

Vedr.: J.nr. 2002-1600/21-0211. Forslag til Rådets afgørelse om oprettelse af et europæisk institut for kriminalvidenskabelige undersøgelser.

Justitsministeriet har med skrivelse af 24/5 2002 anmodet om en udtalelse vedr. ovennævnte.

Forslaget har været forelagt bestyrelsen og giver ikke anledning til bemærkninger.

På bestyrelsens vegne
Elsebeth Rasmussen

Justitsministeriet
Civil- og Politiafdelingen
Det Internationale Kontor

Østergade 16
23. marts 2005

Vedr.: J.nr. 2002-1600/21-0210. Forslag til Rådets afgørelse om oprettelse af et europæisk netværk til beskyttelse af fremtrædende personer.

Justitsministeriet har med skrivelse af 24/5 2002 anmodet om en udtalelse vedr. ovennævnte.

Forslaget har været forelagt bestyrelsen og giver ikke anledning til bemærkninger.

På bestyrelsens vegne
Elsebeth Rasmussen

VEJLEDNING I UDFØRELSE AF STRAFFESAGER I HØJESTERET

af Thomas Rørdam

1. Indledning.

I 1998 udarbejdede jeg – efter drøftelse med Højesteret og Rigsadvokaten – en vejledning i forelæggelse af straffesager i Højesteret. Vejledningen er optrykt i Meddelelsesbladet som meddelelse nr. 63/1998.

Med virkning fra den 1. april 2002 er der efter aftale med Advokatrådet og Landsforeningen indført en ordning, hvorefter tidligere instansers domme i straffesager som udgangspunkt ikke oplæses i Højesteret og hvorefter der senest 1 uge før domsforhandlingen i Højesteret skal udarbejdes et påstandsdokument med angivelse af hovedanbringender.

Disse ændringer har medført, at jeg har fundet det hensigtsmæssigt at udarbejde en ny vejledning. Vejledningen, som også denne gang har været drøftet med Højesteret og Rigsadvokaten, indeholder udover de nævnte ændringer enkelte justeringer i forhold til den tidligere vejledning. Endvidere er en redegørelse for sagsgangen inden domsforhandlingen, udarbejdet af Rigsadvokaten, indarbejdet i pkt. 2.1. i vejledningen.

2. Inden domsforhandlingen.

2.1. Rigsadvokatens redegørelse for sagsgangen inden domsforhandlingen.

Rigsadvokaten har udarbejdet følgende redegørelse for sagsgangen inden domsforhandlingen:

1. Når Rigsadvokaten har modtaget den forkyndte ankemeddelelse, sendes denne snarest muligt tillige med den indankede landsretsdom (i tredjeinstanssager tillige byrettens dom), uddrag af retsbogen samt tiltaltes ankemeddelelse til Højesteret, jf. retsplejelovens § 952, stk. 2.

2. Rigsadvokaten anfører i fremsendelsesskrivelsen til Højesteret, hvilken påstand anklagemyndigheden agter at nedlægge under sagen, ligesom varigheden af domsforhandlingen anslås. Rigsadvokaten indbringer i arrestantsager samtidig spørgsmålet om varetægtsfængsling for Højesteret, jf. retsplejelovens § 769, stk. 2. Domfældtes forsvarer i landsretten underrettes ved kopi.
3. Nedlægger Rigsadvokaten påstand om *stadfæstelse*, underrettes forsvareren i almindelighed om, at det påhviler ham at forelægge sagen for Højesteret, medmindre andet aftales med Rigsadvokaten, jf. herved retsplejelovens § 957.
4. Er der tvivl om, hvilke grunde anken støttes på, herunder hvilken påstand, tiltalte agter at nedlægge under ankesagen, anmoder Rigsadvokaten ved sagens indbringelse for Højesteret forsvareren om *snarest* at præcisere disse spørgsmål, jf. retsplejelovens § 950. Herved sikres det, at de relevante bilag indgår i ekstrakten, og at det på et tidligt tidspunkt bliver klarlagt, om der eventuelt er anledning til at anmode Højesteret om i medfør af retsplejelovens § 955, stk. 4, at indhente en erklæring fra landsretten til yderligere oplysning om, hvad der er foregået under domsforhandlingen. Dette gælder f.eks. hvor der i anken blot er henvist til retsplejelovens § 943 og § 945, eller hvor der nedlægges påstand om, at rettergangsregler er tilsidesat eller fejlagtigt anvendt.
5. Skønner Rigsadvokaten, at det er nødvendigt at indhente supplerende oplysninger om tiltaltes personlige forhold, f.eks. fordi der i sagen er spørgsmål om udvisning, eller en særforanstaltning, indhenter Rigsadvokaten i almindelighed disse oplysninger i forbindelse med forberedelsen af sagen. Forsvareren underrettes ved kopi herom. Er der spørgsmål om beskikkelse af en bistandsværge, indhenter Rigsadvokaten en udtalelse herom fra forsvareren, inden spørgsmålet forelægges for Højesteret.
6. Rigsadvokaten udarbejder ekstrakt, der sendes til Højesteret, og den beskikkede forsvarer senest 3 uger før domsforhandlingen.
7. Senest i forbindelse med fremsendelsen af ekstrakten til forsvareren, anmoder Rigsadvokaten forsvareren om – snarest og inden to uger før domsforhandlingen – at meddele oplysning om, hvilket materiale forsvareren ønsker medtaget i den materialesamling, som Rigsadvokaten udarbejder til brug for domsforhandlingen i Højesteret. Materialesamlingen indeholder – alt efter sagens karakter – uddrag af lovforarbejder vedrørende den lovgivning, der er relevant for Højesterets afgørelse af sagen, samt relevant juridisk litteratur og retspraksis. Rigsadvokaten producerer materialesamlingen, der udsendes seneste en uge før domsforhandlingen. Indeholder sagen mere komplicerede og principielle juridiske spørgsmål, vil

Rigsadvokaten oftest på et tidligere tidspunkt anmode forsvareren om nærmere at redegøre for, hvilken litteratur og praksis forsvareren agter at påberåbe sig til støtte for sine påstande og anbringender.

8. Rigsadvokaten underretter senest 1 uge før domsforhandlingen Højesteret og forsvareren om anklagemyndighedens *endelige* påstand i sagen. Rigsadvokaten underretter endvidere kort om de hovedanbringender, som gøres gældende til støtte for hver enkelt påstand, medmindre hovedanbringenderne giver sig selv, f.eks. fordi anklagemyndighedens påstand er skærpe, og denne påstand alene støttes på almindelige strafudmålingssynspunkter. Rigsadvokaten forholder sig i almindelighed ikke til eventuelle påstande og anbringender, som forsvareren eventuelt tidligere har tilkendegivet i sagen.

Har Rigsadvokaten taget initiativ til at anke sagen, foretages underretning dog i forbindelse med fremsendelse af ekstrakten i sagen til Højesteret og forsvareren.

2.2. Nærmere om forsvarerens påstandsdokument og om materialesamlinger.

Som det fremgår af pkt. 2.1.4., præciseres ankegrundene allerede i forbindelse med sagens indbringelse for Højesteret. Herudover underretter forsvareren senest 1 uge før domsforhandlingen Højesteret og Rigsadvokaten om forsvarerens *endelige* påstand i sagen. Påstandsdokumentet bør foruden påstanden/påstandene indeholde en kort oversigt over de hovedanbringender, som gøres gældende til støtte for hver enkelt påstand.

Angivelse af hovedanbringender kan dog undlades, hvis anbringenderne giver sig selv, f.eks. fordi forsvarerens påstand er formildelse af den idømte straf og denne påstand alene støttes på almindelige strafudmålingssynspunkter.

En påstand om ophævelse og hjemvisning, f.eks. på grund af rettergangsfejl, og en påstand om frifindelse, f.eks. på grund af urigtig retsanvendelse, bør altid ledsages af angivelse af hovedanbringender. Er påstanden formildelse, kan der være anledning til at angive hovedanbringender, hvis påstanden støttes på andet end almindelige strafudmålingssynspunkter, f.eks. at den tiltalte har ydet væsentlig bistand med hensyn til sagens opklaring. En påstand, der går ud på, at der ikke skal ske udvisning, ledsages af hovedanbringender, således at det gøres klart, om påstanden støttes på andet end den afvejning, som skal finde sted efter udlændingelovens § 26, og om Menneskeretskonventionen påberåbes (typisk artikel 3 og artikel 8). I disse situationer vil det kunne være nødvendigt, at der ikke blot i forbindelse med påstandsdokumentets udarbejdelse, men også på et tidligere tidspunkt under sagens forberedelse skabes

klarhed over de spørgsmål, som skal forelægges for Højesteret, således at eventuelle nødvendige supplerende oplysninger kan blive indhentet.

Det er ofte hensigtsmæssigt, at der udarbejdes en materialesamling med relevante lovforarbejder, relevant retspraksis og relevant litteratur. En sådan materialesamling bør ligeledes foreligge senest 1 uge før domsforhandlingen i Højesteret.

Udarbejdelsen af materialesamlingen bør ske i et samarbejde mellem forsvareren og Rigsadvokaten, der indledes i god tid inden domsforhandlingen, og det bør tilstræbes, at der udarbejdes én fælles materialesamling. Der henvises i den forbindelse til pkt. 2.1.7. om den praktiske fremgangsmåde. Vælger forsvareren selv at udarbejde en (eventuelt supplerende) materialesamling, honoreres denne efter de retningslinier, der er fastsat i Højesterets meddelelse i Advokaten nr. 4/1998.

3. Domsforhandlingens start.

I modsætning til tidligere oplæses dommene fra den eller de foregående instanser som udgangspunkt ikke. Hvis der undtagelsesvis skønnes at være behov for, at den eller de tidligere instansers domme oplæses, bør dette angives i det påstandsdokument, som skal udarbejdes senest 1 uge inden domsforhandlingen. Skal den eller de tidligere instansers domme oplæses, vil en medarbejder i Højesteret foretage oplæsningen. Der tages ved forelæggelsen af sagen højde for, om dommene fra tidligere instanser er blevet oplæst.

4. Forelæggelsen.

Rigsadvokaten følger en praksis, hvorefter det som udgangspunkt påhviler forsvareren at forelægge sagen, hvis det er tiltalte, der har anket, og anklagemyndighedens påstand alene er stadfæstelse.

Forsvareren vil i så fald have modtaget et brev fra Rigsadvokaten om, at forsvareren skal forelægge sagen, med mindre andet aftales.

Dersom forsvareren i andre tilfælde har ønske om at stå for forelæggelsen, må fremgangsmåden være den, at forsvareren retter henvendelse til Rigsadvokaten med henblik på, at der indgås en aftale om forelæggelsesspørgsmålet.

Formålet med forelæggelsen er at præsentere sagens faktum på en fyldestgørende og overskuelig måde. Forelæggelsen skal skabe grundlaget for parternes procedure.

Det følger heraf, at forelæggelsen skal være loyal overfor såvel tiltalte som anklagemyndigheden.

Det bør således tilstræbes, at anklageren efter forsvarerens forelæggelse kan tilkendes, at der ikke er supplerende bemærkninger til forelæggelsen.

Forelæggelsen bør imidlertid samtidig tilrettelægges i en passende stram form, således at overflødige oplysninger undgås.

Generelt kan man vel sige, at forelæggelsen i en straffesag skal efterlade et klart billede af, hvad den tiltalte er dømt for, under hvilke omstændigheder det strafbare forhold er begået, herunder til belysning af, om der foreligger formildende eller skærpende omstændigheder, hvilke eventuelle følger, forholdet har fået, og hvad tiltaltes personlige forhold er.

Derimod er det ikke nødvendigt at gengive hele bevisførelsen for landsretten. Er der tale om en nævningesag, hvor tiltalte nægtede sig skyldig, men blev dømt, vil det således ofte være tilstrækkeligt at redegøre for de centrale passager i tiltaltes forklaring og de vigtigste beviser, der i øvrigt blev præsenteret i forbindelse med domsforhandlingen i landsretten.

Forelæggelsen bør tage udgangspunkt i de oplysninger, der var fremme for landsretten, og de oplysninger, der eventuelt siden er tilvejebragt til brug for højesteretsbehandlingen. Derimod er der i almindelighed ikke grund til at komme ind på f.eks. politirapportforklaringer, som ikke i kraft af dokumentation eller forehold har været anvendt som bevis under domsforhandlingen i landsretten. Dog vil der ikke været noget i vejen for at anvende en eventuel resumé- eller oversigtsrapport, politiet måtte have udarbejdet, hvis den er egnet til på en overskuelig måde at illustrere f.eks. sagens opstart.

I det følgende vil jeg redegøre for, hvordan en forelæggelse kan disponeres. Det bemærkes, at der ikke er nogen fast disposition for en forelæggelse, og det kan variere fra sag til sag, hvordan en forelæggelse bedst disponeres. Min redegørelse vil mest have den situation for øje, at højesteretssagen vedrører en anke af en nævningedom. En tredieinstanssag vil imidlertid skulle forelægges efter nogenlunde samme principper.

a) Kort om, hvad sagen drejer sig om.

Det vil være naturligt, at forelæggelsen indledes med en kort bemærkning om, hvad sagen drejer sig om.

I den sag, der er refereret i U 1997.1686 H, hvor tiltalte ønskede en forvaringssanktion ændret til en almindelig tidsbestemt straf, kunne man f.eks. indlede med at sige:

“Sagen drejer sig om sanktionsfastsættelsen for forholdene begået den 9. januar 1996, nemlig frihedsberøvelse, grov vold og forsøg på voldtægt mod ... (forrettedes navn), nærmere bestemt om der skal idømmes forvaring eller udmåles en almindelige tidsbestemt straf. Erstatningsspørgsmålet er ikke omfattet af anken.

Min påstand for Højesteret er, at der idømmes en almindelig tidsbestemt straf på højst 3 års fængsel. Jeg vil senere vende tilbage til spørgsmålet om strafudmålingen, når jeg kommer til min procedure.”

b) Tiltaltes tilstedeværelse i retten.

Også i Højesteret har tiltalte det sidste ord, inden sagen optages til dom, og forsvareren skal derfor meddele Højesteret, om tiltalte er til stede.

c) Tiltaltes personlige forhold, herunder forstraffe.

Det vil være naturligt her at starte med at redegøre for, hvornår tiltalte er født og i den forbindelse at angive, hvor gammel tiltalte nu er og var på gerningstidspunktet.

Herefter omtales tiltaltes eventuelle relevante forstraffe.

Det må afhænge af sagens karakter, hvor meget der skal gøres ud af forstraffene.

Er der tale om en sag om forvaring, vil det ikke være tilstrækkeligt at tage udgangspunkt i straffeattesten. Her må der redegøres nærmere for de enkelte forstraffe for så vidt angår de relevante forhold. Det samme vil imidlertid kunne gøre sig gældende i andre sager. Drejer sagen sig således om en narkotikaforbrydelse, og er tiltalte tidligere straffet for overtrædelse af straffelovens § 191, bør det angives, hvad tiltalte er dømt for i den tidligere sag med hensyn til stoffets art og mængde og eventuelt tiltaltes rolle.

Ved omtalen af forstraffene må der redegøres for forhold, der eventuelt vil kunne begrunde, at en fællesstraf udløses (en tidligere betinget dom eller en prøveløsladelse

med reststraf). Såfremt straffen skal fastsættes som en tillægsstraf til en tidligere idømt straf, jf. straffelovens § 89, må der også redegøres herfor.

Med hensyn til forstraffe, der for så vidt er relevante, men som i medfør af straffelovens § 81 har mistet gentagelsesvirkning, vil det kunne være naturligt ganske kort at omtale disse med angivelse af, at der efter § 81 ikke længere er gentagelsesvirkning.

Efter forstraffene redegøres der for de personlige forhold i øvrigt, og her dokumenteres eller omtales f.eks. tiltaltes eventuelle forklaring i retten om personlige forhold, en eventuel personundersøgelse, en eventuel mentalerklæring og en eventuel erklæring fra Retslægerådet.

Med hensyn til en eventuel personundersøgelse og en eventuel mentalerklæring vil det ikke altid være tilstrækkeligt at nøjes med at dokumentere eller omtale konklusionen. Der kan udmærket være relevante oplysninger andetsteds i dokumenterne. Det bør man være opmærksom på.

Foreligger der for Højesteret spørgsmål om udvisning, dokumenteres eller omtales relevante personlige oplysninger til brug for afgørelsen af dette spørgsmål, herunder § 26 – rapporter.

d) Forurettede.

Er der en forurettet i sagen, bør forelæggelsen omfatte en kort præsentation af forurettede og en redegørelse for relationen mellem tiltalte og forurettede.

Foreligger der i sagen oplysninger om forurettede, der kan være med til at belyse baggrunden for det strafbare forhold, bør disse oplysninger inddrages i forelæggelsen.

e) Sagen.

Ved redegørelsen for sagens omstændigheder vil det normalt være hensigtsmæssigt at gå nogenlunde kronologisk til værks.

Således vil det være naturligt at starte med en kort redegørelse for sagens opstart og eventuelt politiets gerningsstedsundersøgelser m.v. Det kan ofte mest hensigtsmæssigt ske i "fortælleform" fremfor ved dokumentation.

Herefter redegøres der for, hvordan tiltalte kom ind i billedet, og der redegøres i den forbindelse for anholdelsen af tiltalte og eventuelt omstændighederne i forbindelse med anholdelsen, hvis det er relevant.

Det kan så nævnes, at tiltalte efterfølgende blev fremstillet i grundlovsforhør. Eventuelt kan der være anledning til at dokumentere eller redegøre for uddrag af tiltaltes forklaring i forbindelse med grundlovsforhøret.

Blev tiltalte varetægtsfængslet i forbindelse med grundlovsforhøret, oplyses dette med angivelse af, hvor længe tiltalte herefter var frihedsberøvet (eventuelt at tiltalte siden da har været frihedsberøvet).

Blev tiltalte først anholdt et godt stykke tid efter, at forholdet blev begået, indplaceres redegørelsen om tiltaltes anholdelse m.v. på det sted i forelæggelsen, hvor den efter kronologien naturligt hører hjemme.

Herefter redegøres der - i nødvendigt omfang - for de vigtigste undersøgelser, politiet har foretaget under efterforskningen, og for de vigtigste tekniske erklæringer m.v., der er indhentet.

Med hensyn til tekniske erklæringer m.v. kan det f.eks. dreje sig om promilleerklæringer, obduktionserklæringer, lægeerklæringer og eventuelt kriminaltekniske erklæringer.

Knytter der sig til en teknisk erklæring en forklaring fra en sagkyndig, afgivet under domsforhandlingen, vil det være naturligt at bryde kronologien og således redegøre for indholdet af forklaringen samtidig med, at erklæringen omtales eller dokumenteres.

Derefter nævnes eventuelt, hvornår der blev rejst tiltale, og hvornår domsforhandlingen blev påbegyndt.

Med hensyn til bevisførelsen under domsforhandlingen gengives - i nødvendigt omfang - de vigtigste beviser.

Som tidligere nævnt vil det normalt være tilstrækkeligt at redegøre for de centrale passager i tiltaltes forklaring og de vigtigste beviser, der i øvrigt blev præsenteret i forbindelse med domsforhandlingen.

Med hensyn til forklaringerne er der ikke noget i vejen for at anvende en "fortælleform" frem for at foretage en egentlig dokumentation. Eventuelt kan "fortælleform" og dokumentation kombineres.

Går forsvarerens påstand ud på ophævelse af landsrettens dom og hjemvisning af sagen til fornyet behandling ved landsretten, og knytter denne påstand sig til, at der efter forsvarerens opfattelse er grund til at rejse kritik af retsbelæringen, dokumenteres de relevante dele af retsbelæringen. Det bemærkes i den forbindelse, at en kritik af retsbelæringen bør være fulgt op af, at forsvareren i medfør af retsplejelovens § 893, stk. 2, inden nævningerne har trukket sig tilbage for at votere om skyldspørgsmålet har forlangt protokollation af den omtvistede del af retsbelæringen, eller at forsvareren efterfølgende har foranlediget, at Højesteret i medfør af retsplejelovens § 955, stk. 4, har indhentet en udtalelse fra landsretten om retsbelæringen, jf. hertil pkt. 2.1.4.

Til sidst omtales, hvad tiltalte blev fundet skyldig i og med hvilken sanktion, ligesom det omtales, om der var enighed om afgørelsen. Har landsretten anført en begrundelse for sanktionen, redegøres der for denne.

Det tilkendegives, at forelæggelsen herefter er afsluttet, hvorefter anklageren får mulighed for at supplere forelæggelsen.

5. Proceduren.

Efter forelæggelsen går forsvareren direkte over til proceduren, og efter anklagerens procedure er der lejlighed til at afgive replik og duplik.

Forsvareren bør forud for eller i forbindelse med domsforhandlingen i Højesteret undersøge, om anklageren vil begære en eventuel varetægtsfængsling forlænget efter Højesterets dom, og forsvarerens første procedureindlæg afsluttes i givet fald med en bemærkning om, hvorvidt der protesteres mod fortsat varetægtsfængsling.

EU-topmødet og de forventede masseanholdelser

Det skrider fremad med planlægningen af at skaffe ekstra fængselspladser, ikke blot i Vestre Fængsel, men også Vridsløse og Herstedvester, ligesom de politistationer, der normalt kun er åbne i en begrænset del af dagtimerne, skal lægge hus til anholdte demonstranter. Ikke blot hus, men tilsyneladende også kældre, idet de anholdte efter planerne skal anbringes i bure i politistationernes parkeringskældre.

Den altid tjenstvillige redaktør har påtaget sig at skrive Ordenspolitiets EU-sang, gengivet på næste side. Udsætningen er for firstemmig politikor. Mindre nodekyndige kan høre melodien på internettet på adressen:

<http://www.cyberhymnal.org/htm/c/o/comyfait.htm>

Beviser - Politirapporter - Påtale

Retsplejelovens § 744 og § 746

I lille narkosag blev sælger og køber stoppet den 15/5 2001, men rapporten om afhøringer først udfærdiget henholdsvis 14/6 og 18/6 2001. Byretsdommeren fandt dette kritisabelt, men landsretten fandt dette ubeføjet, idet byretten ikke af egen drift burde have udtalt denne kritik, jfr. RPL § 746.

Ø.L. 7. afd. a.s. nr. S-3858-01, 17/4 2002

K var tiltalt for at have solgt 0,1 g heroin den 15/5 2001. Rapporterne med afhøring af hende og køberne var udskrevet henholdsvis 14/6 og 18/6 2001. K nægtede sig skyldig, men blev dømt på køberens og en politiassistent P's vidneudsagn.

Byretten udtalte:

"Indledningsvis bemærker retten med hensyn til politiets efterforskning af forholdet, at det må anses for kritisabelt, at såvel anmeldelsesrapport som afhøringsrapporter er udfærdiget efterfølgende henholdsvis den 14. og 18. juni 2001."

- oo0oo -

Det fremgik af retsbogen, at K bestred at have været på stedet. Poliassistent P forklarede om sine iagttagelser den 15/5, da han var på patrulje. Rapporten var skrevet ud fra vidnets notater fra afhøringen af køberne, ikke ordret, men det væsentlige.

Adspurgt af forsvareren forklarede vidnet, at han ikke længere var i besiddelse af sine notater fra afhøringen af køberne. Vidnet huskede ikke, hvad tiltalte havde på den 15. maj 2001, og han havde ikke skrevet noget herom, fordi han kendte tiltalte. Forholdet blev noteret som en sag den 15. maj 2001, og det ville fremgå af døgnrapporten for den 15. maj 2001. Anmeldelsesrapport behøver ikke at blive udfærdiget samme dag.

K ankede forholdet til landsretten, og forsvareren rettede henvendelse til statsadvokaten for at få fremskaffet den pågældende døgnrapport og få oplyst de nærmere instrukser vedr. rapportoptagelse og udarbejdelse til supplement af RPL § 744.

Det fremgik af statsadvokatens svar, at der ikke i advokaturen var instruksmateriale vedr. den omhandlede situation.

"Der vedlægges endvidere døgnrapport for det pågældende tidsrum. Intet er anført i denne, hvilket også er i overensstemmelse med sædvanlig praksis."

Politiskolen havde svaret advokaturen, hvad der i lærebogsmaterialet var anført under "Generel efterforskning":

- "§ 744. Politiet udfærdiger snarest rapport om de afhøringer, der foretages, og om andre efterforskningsskridt, medmindre oplysning herom foreligger på anden måde.
- Et notat i døgnrapport vil efter omstændighederne være tilstrækkeligt til at opfylde bestemmelsens krav.
- Rapporten bør skrives eller indtales så hurtigt som muligt efter afhøringen eller efterforskningsskridtets foretagelse. Det bør fremgå, hvis rapporten ikke er skrevet eller indtalt samme dag, som afhøringen m.v. er foretaget."

Man skrev videre:

"Der ses ikke beskrevet noget generelt om, hvorvidt en pågribelse af en gerningsmand/potentiel gerningsmand skal foretages umiddelbart i forlængelse af evt. observation, eller af en eller anden årsag kan/må udsættes til senere. Dette må bero på et aktuelt skøn eller prioritering i den enkelte sag/situation."

Landsretten stadfæstede dommen, nu som en fællesstraf med en senere byretsdom, således at 10 dage af denne dom til samfundstjeneste blev gjort ubetinget.

Landsretten bemærkede:

"Den i byretsdommen anførte kritik af politiets efterforskning kendes ubeføjet, idet byretten ikke af egen drift burde have udtalt denne kritik, jf. hermed retsplejelovens § 746."

- oo0oo -

Umiddelbart oven på ankedommen udtalte forsvareren til Ritzau:

"I nogle af landsrettens afdelinger er kritik af politiet kun en teoretisk mulighed."

Ved fremsendelse af sagen oplyser forsvareren bl.a.:

"I Landsretten vedstod politiassistenten sin forklaring til byretten og fastholdt, at det ville fremgå af døgnrapporten, da det var helt fast praksis, at man indskrev sagerne i døgnrapporten."

Landsforeningens Meddelelse 70/2002

Aktindsigt – Forholdet til fremmede magter – Påtale til anklagemyndigheden - Menneskerettigheder

Retsplejelovens § 745 og § 746, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, artikel 6

I forbindelse med efterforskningen af en drabssag modtog politiet i januar 2001 underretning fra de tjekkiske myndigheder om en telefonsamtale, der havde fundet sted mellem en af de sigtedes herboende venner og en mand i Tjekkiet. Telefonsamtalen indgik i efterforskningen af en narkosag i Tjekkiet, og myndighederne dér anmodede om, at oplysningerne kun blev anvendt til efterforskningsmæssig brug. Officiel brug ville kræve en retsanmodning. Politimesteren traf beslutning om, at forsvarerne indtil videre ikke skulle gøres bekendt med oplysningerne. Beslutningen blev forelagt statsadvokaten, der tiltrådte, ligeledes i januar 2001. De tjekkiske myndigheder besvarede retsanmodningen den 27/4 2001, og efter at materialet var blevet oversat, blev forsvarerne nu gjort bekendt med materialet den 9/5 2001 med pålæg, der blev ophævet lidt over en måned senere i forbindelse med tiltalerejsning

Byretten påtalte forholdet. Landsretten ophævede påtalen som havende hverken hjemmel eller grundlag. Landsretten fandt, at politiet havde udøvet et skøn, der lå inden for rammerne af de beføjelser, som politiet har fået. Der var ikke i dette skøn inddraget hensyn, som ikke var saglige og som ikke lovligt kunne være taget i betragtning. Derimod fandt flertallet, at man burde have underrettet forsvarerne om, at der var materiale, som var udeholdt. Den sidste dommer fandt heller ikke anledning til, at forsvarerne skulle have denne underretning. I denne sag blev der givet tredjeinstansbevilling, og Højesteret var ikke enig hverken med landsrettens flertal eller mindretal.

Anklagemyndigheden havde ikke forsøgt at skaffe yderligere oplysninger fra de tjekkiske myndigheder, herunder om de ville modsætte sig en udlevering af oplysninger med forsvarerpålæg. Da beslutningen blev truffet og opretholdt, forelå der således ikke for anklagemyndigheden den nødvendige præcisering af behovet for hemmeligholdelsen. Højesteret imødekom derfor forsvarernes primære påstand om, at anklagemyndigheden skulle anerkende, at det havde været uberettiget, at anklagemyndigheden havde forholdt forsvarerne oplysningerne om den telefonsamtale, der blev aflyttet den 2/1 2001.

HK 454/2001, 24/5 2002

Uddrag af byrettens kendelse:

"Rettens bemærkninger:

Efter det af anklagemyndigheden oplyste, lægges det til grund, at der alene er fremsat en mundtlig anmodning fra de tjekkiske myndigheder om, at materialet alene var til internt brug, ligesom der ej heller foreligger nogen skriftlig redegørelse om den tjekkiske sags betydning og størrelse. Det lægges endvidere til grund, at denne anmodning ikke er genfremsat efter retsanmodningen den 15. februar 2001, materialet er således fremsendt til det danske politi uden bemærkninger. Herefter finder retten ikke, at anklagemyndigheden har haft tilstrækkelig grundlag for at vurdere, om der burde ske tilsidesættelse af det grundfæstede princip i retsplejelovens § 745, stk. 1 om, at forsvarerne som udgangspunkt har ret til at gøre sig bekendt med alt materiale i sagen, og at der kun undtagelsesvist og under ganske særlige omstændigheder burde ske tilsidesættelse heraf. Der foreligger i hvert fald ingen begrundelse herfor efter den 15. februar år 2001, hvor den officielle retsanmodning er fremsat, og materialet udleveret uden begæring om, at det alene anvendtes til internt brug. Det kan således ikke udelukkes, at udeholdelsen af materialet har haft betydning for forsvarernes vejledning af deres klienter. Retten finder herefter, at der i stedet burde være meddelt forsvarerne et pålæg efter retsplejelovens § 745, stk. 4, idet der ikke fra anklagemyndigheden konkret er anført omstændigheder, der kunne tale herimod.

THI BESTEMMES:

Det misbilliges, at anklagemyndigheden har udeholdt oplysning fra forsvarerne om en telefonsamtale, der den 2. januar år 2001 har fundet sted mellem CC og en tjekkisk samtalepartner."

Anklagemyndigheden kærede kendelsen til landsretten, som udtalte:

"Landsrettens begrundelse og resultat:

Det fremgår af forarbejderne til retsplejelovens § 745, at den udvidede aktindsigt, som blev tillagt forsvarerne ved lov nr. 243 af 8. juni 1978 om ændring af retsplejeloven, fandtes at måtte afbalanceres med de undtagelser, som findes i retsplejelovens § 745, stk. 4. Hensynet til statens sikkerhed og en evt. begrænsning af denne undtagelse til at vedrøre overtrædelse af straffelovens kap. 12 og 13 fandtes således ikke at være tilstrækkelig, hvorfor blandt andet hensynet til fremmede magter også blev indføjet som omfattet af undtagelsesreglens rækkevidde.

Som reglen i retsplejelovens § 745, stk. 4 er udformet, tilkommer det politiet at vælge imellem at give tavshedspålæg eller at hemmeligholde visse dele af efterforskningsmaterialet, når betingelserne herfor ellers er opfyldt. Der er tale om en til dels skønmæssig afgørelse. Hensynet til samarbejdet med tjekkisk politi og respekten for de betingelser, som bliver fastsat for anvendelse af de oplysninger, der stilles til disposition af fremmed politimyndighed, findes omfattet af begrebet hensynet til fremmede magter.

Det fremgår imidlertid hverken af denne lovregels ordlyd eller forarbejderne til denne, hvornår det måtte påhvile politiet at underrette en forsvarer om, at dele af efterforskningsmaterialet har været holdt hemmeligt for ham og hans klient.

Den skriftlige og begrundede beslutning om hemmeligholdelse blev truffet af politimesteren på Frederiksberg. Denne beslutning blev den 23. januar 2001 forelagt statsadvokaten, der tiltrådte beslutningen.

Landsretten finder, at politiet har udøvet et skøn, som ligger inden for rammerne af de beføjelser, som politiet har fået tillagt i medfør af retsplejelovens § 745, stk. 4, og at der ikke i dette skøn ses at have været inddraget hensyn, som ikke er saglige, og som ikke lovligt kunne være taget i betragtning.

Den misbilligelse, som er tilkendegivet over for anklagemyndigheden i den påkærede kendelse savner såvel hjemmel som grundlag, dels fordi rettens efterprøvelse alene vedrører lovligheden af politiets beslutning, dels fordi der ikke ved afgørelsen ses at være lagt vægt på uvedkommende, urigtige eller på anden vis kritisable bevæggrunde.

Henset til det stærkt stigende politisamarbejde mellem forskellige lande, som har udviklet sig over en årrække, og som må forventes at stige yderligere i de kommende år både inden og uden for Schengensamarbejdet, findes en regulering af vilkårene for politiets hemmeligholdelse af visse dele af efterforskningsmaterialet at være tiltrængt, hvilket denne sags problemstilling også illustrerer.

En konstatering af, at det var uberettiget at forholde forsvarerne oplysning om telefonsamtalen, må forudsætte, at den beslutning, som anklagemyndigheden traf i sagen - efter den legalitetsprøvelse, som retten kan foretage efter retsplejelovens § 746, stk. 1 - findes stridende mod ordlyden af retsplejelovens § 745, eller fortolkningen af bestemmelsen og de principper, hvorpå den hviler. Efter hændelsesforløbet i sagen sammenholdt med bestemmelsens ordlyd og forarbejder findes der ikke at være grundlag for at fastslå, at politiet har handlet i strid med retsplejeloven. De mangler,

som politiets begrundelse måtte være behæftet med, kan heller ikke føre til dette resultat. Forsvarets principale påstand tages derfor ikke til følge.

2 dommere (Kallehauge og Jesper Müller) udtaler herefter:

Forsvarets mest subsidiære påstand findes derimod at burde tages til følge, fordi adgang til legalitetskontrol må forudsætte, at forsvareren underrettes om, at visse oplysninger er blevet udeholdt af det efterforskningsmateriale, som forsvaret ellers er blevet gjort bekendt med, og at en sådan underretning gives uden ugrundet ophold, da det ellers beror på politiets ensidige afgørelse, hvornår en domstolsprøvelse kan finde sted, hvilket ikke uden holdepunkterne i forarbejderne kan antages at være tilsigtet. Dette er tillige nødvendigt for at forsvareren kan vejlede klienten om denne eventuelle udnyttelse af retten til ikke at udtale sig.

1 dommer (Linde Jensen) udtaler:

Jeg finder ikke, at der inden for prøvelsen efter retsplejelovens § 746, stk. 1, er tilstrækkeligt grundlag for at statuere, at det var uberettiget, at anklagemyndigheden ikke gjorde forsvaret bekendt med, at man havde forholdt forsvarerne "visse oplysninger", før underretning blev givet den 9. maj 2001 kort tid efter fremkomsten af den besvarede retsanmodning. Der var endnu ikke rejst tiltale i sagen, og jeg finder ikke, at de hensyn til varetagelse af forsvaret herunder den rådgivning af de sigtede, som forsvarerne har henvist til, eller hensynet til den ligestilling af forsvaret, der er tilsigtet bl.a. med bestemmelsen i retsplejelovens § 745, og som efter EMRK art. 6 skal iagttages (princippet om equality of arms), i nærværende sag kan anses for krænket på en retsstridig måde.

Afgørelsen træffes efter stemmeflertallet.

T h i b e s t e m m e s:

Anklagemyndigheden tilpligtes at anerkende, at det har været uberettiget, at man ikke gjorde forsvaret bekendt med, at man havde forholdt forsvaret visse oplysninger."

Kendelsen blev kæret til Højesteret.

"Højesterets bemærkninger.

Efter retsplejelovens § 745, stk. 4, kan politiet, når betingelserne herfor er opfyldt, give en forsvarer tavshedspålæg eller hemmeligholde efterforskningsmateriale. Sidstnævnte mulighed bør efter Højesterets opfattelse kun anvendes helt undtagelsesvis,

og der må i så fald som udgangspunkt straks gives meddelelse til forsvareren om, at materiale hemmeligholdes.

Højesteret finder, at en beslutning om ikke at nøjes med et forsvarspålæg, men at forholde forsvaret materiale forudsætter, at der for anklagemyndigheden foreligger en præcisering af de hensyn, som nødvendiggør en sådan beslutning.

Da anklagemyndigheden i anden halvdel af januar 2001 besluttede helt at tilbageholde oplysningerne om de tjekkiske myndigheders aflytning af telefonsamtalen af 2. januar 2001, var kendskabet til den tjekkiske efterforskning begrænset til, at det drejede sig om en indledende efterforskning af en større sag om narkotikasmugling, hvilket af de tjekkiske myndigheder var givet som begrundelse for, at oplysningen kun var til "efterretningsmæssig" brug. Før beslutningen blev truffet - og opretholdt indtil den 9. maj 2001 - forsøgte anklagemyndigheden ikke at skaffe yderligere oplysninger, herunder om de tjekkiske myndigheder ville modsætte sig en udlevering til forsvarerne med tavshedspålæg. Da beslutningen blev truffet og opretholdt, forelå der således ikke for anklagemyndigheden den nødvendige præcisering af behovet for hemmeligholdelsen.

På denne baggrund finder Højesteret, at anklagemyndigheden ikke havde tilstrækkeligt grundlag for at antage, at hensynet til fremmede magter gjorde det påkrævet at beslutte, at forsvarerne ikke skulle have meddelelse om telefonsamtalen.

Forsvarernes principale påstand tages derfor til følge.

Thi bestemmes:

Det var uberettiget, at anklagemyndigheden indtil den 9. maj 2001 forholdt forsvarerne oplysning om telefonsamtalen af 2. januar 2001."

- oo0oo -

Landsrettens kendelse er på 12 sider, og Højesterets på 3. I påkendelsen deltog Marie-Louise Andreasen, Jørgen Nørgaard og Per Walsøe. Kendelsen bliver formentlig bragt i Ugeskriftet på et senere tidspunkt.

Landsforeningens Meddelelse 71/2002

Skældsord mod politiet - Frifindelse på grund af manglende hjemmel til politiforretningen

Straffelovens § 121

T frifundet for skældsord mod politiet, der ikke havde haft hjemmel til at bortvise ham fra det pågældende sted.

Københavns Byrets 37. afd. nr. 37.1575/02, 7/3 2002

T på 45 år var ud over brugstyveri og kørsel uden kørekort i forhold 4 tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 121, ved om eftermiddagen i Reventlowsgade, København, med fornærmelig tiltale at have overfaldet politibetjent P med ordene: "nazist", "snotpanser" samt "drengerøv".

T nægtede sig skyldig. Han var tidligere straffet for berigelseskriminalitet, brugstyveri og kørsel uden kørekort m.v. og blev dømt for den øvrige del af anklageskriftet, bortset fra forhold 4, hvor retten bemærkede:

"Efter vidnet P's forklaring finder retten det godtgjort, at tiltalte har sagt de i anklageskriftet nævnte ukvemsord til vidnet.

Da det imidlertid er uoplyst overfor retten, hvorfor og med hvilken hjemmel politibetjenten ville forbyde tiltalte at opholde sig det pågældende sted, findes det på denne baggrund rettest at frifinde tiltalte."

- oo0oo -

Det fremgår af den medsendte politirapport, at T var blevet antruffet i Reventlowsgade nær indgangen til Hovedbanegården. Patruljen havde gentagne gange inden for den sidste time bedt T om ikke at opholde sig på stedet, idet han intet ærinde havde. T havde en guldøl i hånden, som han jævnlige drak af.

Politibetjenten fortsatte:

"Undertegnede talte med pågældende gennem flere minutter, for roligt at forklare ham omkring loven, med hensyn til at tage ophold ved Hovedbanegårdens indgang i Reventlowsgade.

Personen blev mere og mere ophidset, selvom undertegnede bad ham om blot at forlade stedet, for ikke at få et mundtligt forbud mod at opholde sig på stedet."

Forsvareren bemærker:

"Jeg tilføjer, at anklageren var af den opfattelse, at politivedtægten forbød personer at tage opstilling med en øl i hånden inden for 100 meter fra Hovedbanegårdens ind-

gange. Jeg procederede på politivedtægtens § 6 og henviste bl.a. til Københavns Byrets dom af 7. oktober 1994, som jeg også vedlægger."

Den medsendte dom (KB 14. afd. nr. 5374/94, 7/10 1994) drejer sig om en person tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, ved at have sparket ud mod en politibetjent og bidt en anden betjent i hånden, efter at disse havde anholdt ham inde på et værtshus med store glasruder mod gaden, hvor han havde været i færd med at fortælle en historie, der endte med "skråt-op"-tegnet. Ude på gaden blev personen påført håndjern og benlås.

Her ville et flertal af rettens dommere frifinde T, da "politiets indgriben på stedet bar præg af en overreaktion, specielt overfor tiltalte i sig selv ikke særligt strafværdige optræden. Disse medlemmer finder derfor ikke, at der i forbindelse med anholdelsen af tiltalte foreligger en lovlig tjenestehandling."

Landsforeningens Meddelelse 72/2002

Vold mod politiet – Uberettiget politiforretning – Betinget straf

Straffelovens § 119, retsplejelovens § 750 og § 908

Kvinde var uberettiget blevet afkrævet sine generalier under en taxatur, hvor hun regnede med, at chaufføren stoppede op ved en tank for at spørge om vej. Hun blev derfor frifundet efter RPL § 750. Hun bed en politiassistent i armen under anholdelsen, der ikke var lovlig, hvorfor hun blev frifundet for overtrædelse af § 119. I medfør af RPL § 908, stk. 4 henførtes forholdet under § 244, og hun blev straffet med betinget fængsel i 14 dage.

Retten i Tåstrup nr. 685/2001, 17/5 2002

K på 39 år var tiltalt i forhold 1 for overtrædelse af RPL § 750, ved på en tankstation på forlangende at have undladt at opgive sit navn, adresse og fødselsdata til politiet og i forhold 2 straffelovens § 119, ved kort derefter i patruljebilen på parkeringspladsen ved tanken at have bidt politiassistent P, der var i tjeneste, i hendes venstre underarm, hvorved der opstod let hævelse og misfarvning.

K, der var ustraffet, nægtede sig skyldig. Hun og P afgav forklaring, der kun er gengivet i retsbogen. Biddet var dokumenteret både med fotos og skadestueerklæring.

Domsmandsrettens bemærkninger:

"Ad forhold 1.

Efter den skete bevisførelse og mod den af tiltalte afgivne forklaring, har domsmandsretten ikke fundet grundlag for at tilsidesætte tiltaltes forklaring, om at hun bad taxachaufføren om at køre sig til Kappelvej i Kildebrønde, og at hun på bopælen havde penge til at betale for turen. Retten finder heller ikke grundlag for at tilsidesætte tiltaltes forklaring, om at hun regnede med, at chaufføren standsede op på Q8-tankken i Ishøj for at spørge om vej. Politiet har herefter ikke haft grund til at afkræve tiltalte sine generalier. Tiltalte frifindes herefter for den rejste tiltale.

Ad forhold 2:

Ved den af politiassistent P afgivne forklaring sammenholdt med skadestueattesten og de i sagen fremlagte fotos, findes det bevist, at tiltalte bed hende i armen. Da politiet ikke havde hjemmel til at afkræve tiltalte sine generalier, findes den af politiet iværksatte anholdelse af tiltalte som følge heraf ikke lovlig. Tiltalte frifindes herefter for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1. I medfør af retsplejelovens § 908, stk. 4, henføres forholdet under straffelovens § 244."

Straffen blev fastsat til betinget fængsel i 14 dage med en prøvetid på 1 år. K skulle kun betale delvise sagsomkostninger.

- 00000 -

Det fremgik af den medsendte retsbog, at K bl.a. forklarede, at chaufføren under turen flere gange standsede op for at orientere sig for at finde stedet, der lå ude på landet. Inde på tankstationen kom en mandlig og kvindelig betjent. Hun havde ikke lyst til at opgive sit navn, da hun ikke havde gjort noget ulovligt. Hun fik herefter besked om, at hun var anholdt, fordi hun ikke ville oplyse navn og cpr.nr. I patruljevognen kom hun op at skændes med betjentene. Det gik i kage for hende.

Politiassistent P forklarede bl.a., at hun havde opfattet det som et betalingsspørgsmål. Chaufføren ville ikke længere have kunden i bilen. Vidnet kunne lugte, at K var påvirket af alkohol. I starten troede vidnet, at man kunne løse spørgsmålet i mindelighed. K gav 10 forskellige versioner af sit cpr.nr. og blev tiltagende urolig i patruljevognen, så hun måtte lægges i håndjern.

Foreholdt en afhøring af vidnet, jf. sagens bilag 4, vedr. sagens forhold 2, vedstod vidnet at have forklaret sig som anført. Foreholdt, at det ikke af forklaringen fremgik, at chaufføren ønskede at komme af med sin kunde, fastholdt vidnet, at chaufføren gav udtryk herfor. Hun kunne i dag ikke længere forklare, hvorfor det ikke kom med i rapporten. Da chaufføren ikke kunne blive holdende hele dagen på tankstationen, var det vidnets hensigt at få tiltaltes navn og adresse, således at chaufføren senere kunne få en afklaring på betalingsspørgsmålet.

Forsvareren har medsendt en "PD-Orientering" nr. 28 fra 10/5 1984, hvoraf bl.a. fremgår: "Der skal således være en grund til stede, før politiet anmoder om en persons navneoplysninger m.v. ... Inden der således sker henvendelse til personer med anmodning om navneoplysninger m.v., skal det nøje overvejes, om grundlaget herfor er til stede, herunder om oplysningerne er nødvendige, og hvad de i givet fald skal anvendes til."

Men denne orientering gælder i princippet muligvis kun for København.

Landsforeningens Meddelelse 73/2002

Erstatning for isolationsfængsling – Psykiske skader - Mentalundersøgelse

Retsplejelovens § 809 og 1018f

K led af angstanfald efter en isolationsfængsling. I forbindelse med den anlagte erstatningssag for uberettiget fængsling begærede forsvareren sagen udsat med henblik på mentalundersøgelse, for at Arbejdsskadestyrelsen kunne udtale sig om varige psykiske mén. Anklagemyndigheden protesterede, men byretten imødekom begæringen, og landsretten stadfæstede i henhold til byrettens grunde.

Ø.L. 19. afd. kære nr. S-0610-02, 19/2 2002

K blev i 1998 frifundet for røveri. Hun havde været isoleret fra 30/4 – 25/6 1998 og havde modtaget takstmæssig erstatning på 152.817 kr. for de foretagne indgreb. Den beskikkede advokat påstod derudover erstatning for varige psykiske mén og bad anklagemyndigheden iværksætte mentalundersøgelse af K med henblik på senere forelæggelse for Arbejdsskadestyrelsen for at opnå en vejledende udtalelse om en eventuel méngrad. Anklagemyndigheden afslog at iværksætte mentalundersøgelsen under henvisning til, at K også før varetægtsfængslingen havde haft psykiske problemer og var blevet behandlet herfor, ligesom hun havde et mangeårigt hashmisbrug bag sig.

Byretten udtalte:

"Retten kan tiltræde anklagemyndighedens bemærkninger om K's psykiske problemer forud for varetægtsfængslingen. Retten har imidlertid fundet, at K's anmodning om iværksættelse af mentalundersøgelse bør imødekommes, jfr. retsplejelovens § 1018f, jfr. § 809. Retten har i den forbindelse lagt vægt på udtalelse af 7/5 2001 fra Familieværkstedet, erklæring af 22/11 2001 fra cand.psyk. P samt erklæring af 23/11 2001

fra K's læge H. Disse erklæringer antagelig gør, at gennemførelse af en mentalundersøgelse vil kunne være af betydning for afgørelsen af erstatningskravet for varige mén."

Anklageren kærede til Østre Landsret, der stadfæstede i henhold til grundene.

Landsforeningens Meddelelse 74/2002

Røveri - Ung alder - Kombinationsdom - Socialpædagogisk behandling

Straffelovens § 58, § 74 a og § 288

To 17-årige, B dog på gerningstidspunktet 16 år, havde i løbet af en aften begået 5 fuldbyrdede gaderøverier og et forsøg, idet de stoppede forbipasserende og truede dem med attrappistoler (splatterpistoler). Anklagemyndigheden nedlagde for B's vedkommende påstand om socialpædagogisk behandling i medfør af § 74 a, men resultatet blev for begge vedkommende fængsel i 1 år og 6 måneder, hvoraf 1 år og 3 måneder blev gjort betinget, og resten ansås udstået med varetægtsfængslingen i surrogat.

Københavns Byrets 7. afd. nr. 32401/01, 20/12 2001

A og B på 17 år, B dog 16 på gerningstidspunktet, var under en tilståelsessag tiltalt for 5 fuldbyrdede gaderøverier og et forsøg, idet de havde stoppet forbipasserende og begge truet med attrappistoler (splatterpistoler). Det samlede udbytte udgjorde ca. 1.400 kr. Forsøget var begået over for en ældre dame, der imidlertid havde slået til den enes pistol med hånden. Da den anden sprang ud foran hende og pegede med sin attrappistol og sagde "alle pengene og tasken", havde hun til de tiltalte sagt, at de skulle stoppe med det pjat, hvorefter hun gik fra stedet.

Begge var ustraffede.

Vedr. A nedlagde anklagemyndigheden påstand om fængselsstraf. (Der var mindre end en måned til, at han blev 18 år). Vedr. B var der påstand om socialpædagogisk foranstaltning i medfør af § 74 a, men både B og dennes værge tilkendegav, at de ikke fandt, at B skulle dømmes i overensstemmelse med den nedlagte påstand.

De tiltalte havde været frihedsberøvet fra den 6/10 - 20/12 og surrogatanbragt.

Retten bemærkede:

"På baggrund af de foreliggende oplysninger om tiltalte B's personlige forhold herunder blandt andet, at tiltalte ikke tidligere er straffet og ikke findes at have markante tilpasningsvanskeligheder, finder retten ikke grundlag for at idømme tiltalte en struktureret, kontrolleret socialpædagogisk behandling efter straffelovens § 74 a.

Straffen for hver af de tiltalte fastsættes efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1, jf. til dels § 21, til fængsel i 1 år og 6 måneder.

Under hensyn til de tiltaltes unge alder, oplysningerne om deres personlige forhold samt til, at de har været varetægtsfængslet under sagen, finder retten det upåkrævet, at de idømte straffe fuldbyrdes i deres helhed. Fuldbyrdelsen af 1 år og 3 måneder af straffen udsættes derfor i medfør af straffelovens § 58, stk. 1, jf. § 56, stk. 2, som nedenfor bestemt.

Den ubetingede del af straffen anses for udstået med varetægtsfængslingen."

Særvilkårene omfattede for A en prøvetid på 2 år, hjælpeforanstaltninger efter lov om social service § 40 og i resten af prøvetiden tilsyn af Kriminalforsorgen, herunder ophold og arbejde efter Kriminalforsorgens nærmere bestemmelse, og for B's vedkommende en prøvetid på 2 år og i prøvetiden hjælpeforanstaltninger i henhold til § 40 i lov om social service.

- 00000 -

For A, der ikke tidligere havde begået kriminalitet, forelå der oplysninger om, at han som følge af hashmisbrug og den begåede kriminalitet ikke kunne vende tilbage til ophold hos den fraskilte mor. Kommunen havde anbefalet foranstaltninger efter § 74 a. (Men nok - udelukkende på den bekymrede mors oplysninger - gjort ham til et lidt større problem end berettiget. Der var pæne udtalelser fra den sikrede institution, hvor han havde opholdt sig problemfrit i 2½ måned.)

Landsforeningens Meddelelse 75/2002

Samfundstjeneste - Vold

Straffelovens § 62 og § 244

33-årig T havde om natten i døgnkiosk nikket A en skalle og blev idømt samfundstjeneste i 40 timer.

Københavns Byrets 4. afd. nr. 27991/00, 23/11 2000

T på 33 år var tiltalt for vold efter straffelovens § 244 ved om natten i en døgnkiosk at have nikket A en skalle.

I anklageskriftet var han yderligere tiltalt for umiddelbart herefter at have tildelt B et slag i panden, men denne del af tiltalen påstod anklagemyndigheden selv frifindelse for under domsforhandlingen.

T nægtede sig skyldig, men blev dømt dels på vidnernes forklaring, dels en skadeat-test.

Retten udtalte vedr. strafudmålingen:

"Retten finder, at det ikke vil være tilstrækkeligt at idømme tiltalte en betinget dom med vilkår efter straffelovens § 57, stk. 1. Da tiltalte skønnes egnet til at udføre samfundstjeneste, idømmes han en betinget dom med vilkår herom.

Straffen fastsættes til fængsel i 30 dage. Fuldbyrnelsen udsættes i medfør af straffelovens § 62 og § 63, jf. § 56, stk. 2, som nedenfor bestemt."

- oo0oo -

Vilkårene omfattede 40 timers samfundstjeneste inden for en længstetid på 6 måneder.

T huskede ikke så meget om episoden, men det fremgik af forklaringerne i øvrigt, at en slagsmåls lignende situation var opstået mellem nogle påvirkede personer, fordi A og dennes kammerat B havde beskyldt T's veninde for at have taget en is uden at betale inde i døgnkiosken.

Konference om Advokater & Demokrati

Advokater som forsvarer af demokratiske rettigheder – advokaters rettigheder i et demokratisk samfund.

Advokatrådet har taget initiativet til i forbindelse med det danske EU-formandskab at afholde en konference den 12. og 13. september 2002 på Nationalmuseet i København fra kl. 14.00 om torsdagen til kr. 17.00 om fredagen for 1.500 kr., der indbefatter konferencen, frokost fredag og reception fredag eftermiddag. Overnatning og middag torsdag betales særskilt.

Efter terrorangrebet den 11. september synes der at være sket et skred i retning af at overtræde individets rettigheder til fordel for samfundsmæssige interesser. Blandt emnerne er bl.a. den seneste udvikling inden for advokaternes ytringsfrihed og EU's indblanden i tavshedspligten. Konferencen belyser emnerne fra både et lovmæssigt, etisk, praktisk og samfundsmæssigt perspektiv og tilskynder deltagerne til at deltage aktivt i debatten. Blandt talerne er professorerne *Michael Addo*, Exeter University, England og *Dirk Voorhoof*, Gent Universitetet, advokaterne *Anna Nikula*, Finland og *John Fish*, Irland samt forfatter *Klaus Rothstein*, Danmark.

Yderligere om Nikula-sagen for Den europæiske Menneskerettighedsdomstol kan læses på www.hudoc.echr.coe.

Yderligere information om konferencen og tilmelding på www.lawyer-conference.com, ved henvendelse til Inger Høedt-Rasmussen, Det danske Advokatsamfund, ihr@advocom.dk eller info@lawyer-conference.com.

Overgreb mod børn – Kursus i klinisk retsmedicin

Dansk Selskab for Retsmedicin afholder kursus den 25. og 26. oktober, fredag fra kl. 12.00 og lørdag med sidste arrangement fra kl. 13.15 på Syddansk Universitet, Konferencesektionen, Campusvej 55, Odense. Blandt emnerne er sociale aspekter af overgreb på børn, politiets efterforskning, psykologiske aspekter ved undersøgelse af børn, fysiske overgreb, diagnose og dokumentation, "Shaken baby" og "Münchhausen by proxy".

Nærmere oplysninger og skema til tilmelding hos lektor Ingrid Bayer Kristensen, tlf. 8612 5677 eller fax 8612 5995.

Kursusafgiften incl. sandwich, kaffe m.m. er 1.200 kr. Der betales særskilt for festmiddag fredag og eventuel overnatning. Tilmelding senest 15/9 2002 til Retsmedicins Institut, Winsløwparken 17, 5000 Odense C, fax 6591 6227, eller ifm@health.Sci.sdu.dk. Indbetaling pr. giro 1119 004-7872 Dansk Selskab for Retsmedicin, Frederik d. Femtesvej 11, 2100 København Ø.